

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในสัญญาทางปกครอง คือ อำนาจมหาชนอย่างหนึ่งของรัฐ ซึ่งรัฐจำเป็นต้องมีอำนาจดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล ซึ่งเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นเอกสิทธิ์ที่เป็นการทำลายเจตนาหรือสัญญาของคู่สัญญา คือ เอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียว ซึ่งเอกสิทธิ์ดังกล่าวอาจเกิดจากการกำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายหรือในข้อสัญญา โดยในปัจจุบันจะพบว่ามีการบัญญัติเอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ ไว้แต่ในบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะ ซึ่งจะมีผลบังคับหรือผูกพันในสัญญาบางประเภทที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น นอกจากนี้ ความเห็นของนักนิติศาสตร์และแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองได้มีการยอมรับว่า คู่สัญญาฝ่ายรัฐมีเอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวได้แม้ไม่มีการกำหนดเอกสิทธิ์ดังกล่าวไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายหรือในข้อสัญญาก็ตาม ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยยอมรับว่าเอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ เป็นสิ่งที่มีอยู่ตามหลักกฎหมายทั่วไป¹ แต่อย่างไรก็ดี การที่ระบบกฎหมายสัญญาทางปกครองไม่มีบทบัญญัติที่ว่าด้วยสัญญาทางปกครองเป็นการเฉพาะ ซึ่งรวมถึงการใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียว อาจส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจนในการดำเนินการทั้งในแง่ของเหตุผลความจำเป็น หรือรูปแบบวิธีการของการใช้เอกสิทธิ์ ซึ่งอาจกลายเป็นช่องทางของการใช้อำนาจโดยอำเภอใจ หรืออีกด้านหนึ่งอาจทำให้เกิดข้อขัดข้องของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าว โดยปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวที่สำคัญ แบ่งออกได้เป็น 3 กรณี ดังนี้

---

¹ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 292/2552, ที่ อ. 314/2554, ที่ อ. 676/2554 และที่ อ. 67/2557

1) กรณีการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐโดยไม่มีกฎหมายหรือข้อสัญญากำหนดไว้ ซึ่งกรณีการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียว อันเป็นการกระทำที่เป็นการทำลายเจตนาของคู่สัญญาโดยที่ไม่มีการรับรองเอกสิทธิ์ดังกล่าวไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายหรือในข้อสัญญา อาจส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจนต่อคู่สัญญาฝ่ายเอกชนและต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองว่าในการดำเนินการใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าว ควรมีหลักเกณฑ์แนวทาง หรือขอบเขตแค่ไหน เพียงใด อันจะทำให้เอกชนไม่มีหลักประกันความมั่นคงในการเข้าทำสัญญากับฝ่ายปกครอง ซึ่งตามหลักนิติรัฐ รัฐหรือองค์กรของรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย การใช้อำนาจของรัฐจำต้องมีกฎหมายให้อำนาจและต้องใช้อำนาจนั้นภายในขอบเขตและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดไว้ สัญญาทางปกครองเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำทางปกครอง การเข้าทำสัญญาทางปกครองของฝ่ายรัฐรวมถึงการกระทำหรือใช้สิทธิต่าง ๆ ตามสัญญา รัฐจึงต้องตกอยู่ภายใต้หลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับรูปแบบการกระทำทางปกครองอื่น ๆ เช่นกัน อันจะเป็นหลักประกันในการเข้าทำสัญญาทางปกครองของคู่สัญญาฝ่ายเอกชน อีกทั้ง การที่ไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือข้อสัญญากำหนดเรื่องเอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐไว้ อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวเกิดข้อขัดข้องในการดำเนินการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการของฝ่ายปกครองได้ แม้ในทางวิชาการรวมถึงแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองจะยอมรับว่าตามหลักกฎหมายทั่วไปแล้ว คู่สัญญาฝ่ายรัฐมีเอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองก็ตาม แต่หากพิจารณาในแง่ของเอกชนที่เข้ามาผูกพันทำสัญญากับรัฐนั้น สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา และรวมถึงเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐตามที่กำหนดไว้ในข้อสัญญา หรือมีการกำหนดไว้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษร ถือเป็นสิ่งที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องยึดถือและปฏิบัติตาม แต่ในกรณีที่ไม่มีกำหนดสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา และที่สำคัญรวมถึงเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐอันเป็นอำนาจที่รัฐมีเหนือคู่สัญญาฝ่ายเอกชนไว้ในข้อสัญญา หรือมีการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษร แต่คู่สัญญาฝ่ายรัฐกลับใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวเข้ามาทำลายเจตนาของคู่สัญญาโดยที่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนมีอาจที่จะโต้แย้งได้ จึงอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับคู่สัญญาฝ่ายเอกชน แต่อย่างไรก็ดี เหตุผลความจำเป็นที่รัฐจำเป็นต้องมีเอกสิทธิ์ดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ เพราะเมื่อรัฐมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐย่อมมีเอกสิทธิ์ที่จะยกเลิกสัญญาทางปกครองอันเป็นเครื่องมือที่รัฐใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐได้

2) กรณีเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนจากการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เนื่องจากในปัจจุบันไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ใช้บังคับกับสัญญาทางปกครองเป็นการเฉพาะ ดังนั้น ในการพิจารณา

ข้อพิพาทที่เกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ศาลปกครองจึงมีการนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพของสัญญาทางปกครอง ซึ่งรวมถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนจากการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ แต่โดยที่หลักเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐนั้นไม่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งหลักเอกสิทธิ์ยังเป็นหลักการที่มีสาระที่ตรงกันข้ามกับหลักในสัญญาทางแพ่งโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เพราะสัญญาทางแพ่งนั้นยืนอยู่บนหลักความเท่าเทียมกันของคู่สัญญา แต่หลักเอกสิทธิ์เป็นหลักอำนาจที่เหนือกว่าของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ และยังเป็น การดำเนินการที่มีหลักการบริการสาธารณะเข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบกับในการเยียวยาความเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนจากการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐนั้น การพิจารณาควรจะต้องคำนึงถึงการประสานประโยชน์สาธารณะกับประโยชน์ของปัจเจกชนซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายเอกชน ทั้งนี้ เพราะประโยชน์สาธารณะถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะจะส่งผลกระทบต่อคนหมู่มากส่วนประโยชน์ของคู่สัญญาฝ่ายเอกชนก็เป็นประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา การที่เอกชนจะต้องรับภาระจากความไม่แน่นอนของสัญญา อาจส่งผลให้เอกชนคู่สัญญาได้รับความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายจากการลงทุน หรือความเสียหายที่ต้องออกจากงาน ทั้งที่ความเสียหายนั้นมิได้เกิดจากการกระทำผิดสัญญาของเอกชนแต่อย่างใด แต่เอกชนดังกล่าว จำต้องรับความเสียหายเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะ ในการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองของคู่สัญญาฝ่ายรัฐจึงจำต้องพิจารณาควบคู่กับการเยียวยาความเสียหาย หรือการจ่ายค่าทดแทนให้กับคู่สัญญาฝ่ายเอกชนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยควรที่จะมีแนวทางหรือหลักเกณฑ์ ที่มีลักษณะเฉพาะและเหมาะสมกับลักษณะของการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ

3) กรณีการกำหนดค่าบังคับของศาลปกครองกรณีการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ ซึ่งจากการศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลปกครองพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว ศาลมีแนวทางการพิจารณาพิพากษาว่า การที่คู่สัญญาฝ่ายรัฐเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียว คู่สัญญาฝ่ายเอกชนชอบที่จะฟ้องคดีได้แต่เพียงเพื่อการเรียกร้องค่าเสียหายเท่านั้น ไม่อาจฟ้องขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับให้เพิกถอนการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวได้จากแนวทางการพิจารณาพิพากษาดังกล่าว อาจส่งผลให้คู่สัญญาฝ่ายรัฐมีอำนาจในการเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเวลาได้ทุกกรณี แม้การเลิกสัญญาจะไม่ชอบ เพียงแต่อาจถูกฟ้องร้องเพื่อการชดเชยค่าเสียหายเท่านั้น ซึ่งหากปรากฏว่าการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองของคู่สัญญาฝ่ายรัฐนั้น มิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง นอกจากจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ

จัดทำบริการสาธารณะแล้ว ในอีกทางหนึ่งรัฐยังต้องมีภาระหน้าที่ในการชดเชยความเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนอีกด้วย แต่อย่างไรก็ดี ศาลปกครองสูงสุดเคยมีการวินิจฉัยไว้ อีกกรณีหนึ่งว่า การที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนการบอกเลิกสัญญาหรือให้สัญญามีผลบังคับผูกพันกันต่อไปนั้น เป็นการขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีกระทำการหรืองดเว้นกระทำการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของสัญญาต่อไป ศาลปกครองจึงมีอำนาจกำหนดค่าบังคับได้ตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

จากสภาพปัญหาทั้ง 3 ประการดังกล่าว อาจเกิดจากการที่ระบบกฎหมายสัญญาทางปกครองของไทยนั้น ไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่บัญญัติเกี่ยวกับเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ โดยให้ความครอบคลุมในสัญญาทางปกครองทุกประเภท ทำให้การใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคู่สัญญาฝ่ายเอกชนเป็นอย่างมาก แต่กลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความชอบด้วยกฎหมายลายลักษณ์อักษรรองรับ และการไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเอกสิทธิ์ดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการดำเนินการ ว่าควรจะมีหลักเกณฑ์แนวทาง หรือขอบเขตแค่ไหน เพียงใด ซึ่งอาจส่งผลกระทบให้การดำเนินการใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ ดังกล่าวไม่ทันต่อเหตุการณ์ หรือต่อความจำเป็นในการบริการสาธารณะ และรวมไปถึงการไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนจากการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวไว้เป็นการเฉพาะ อาจส่งผลให้การเยียวยาความเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนนั้นไม่เหมาะสมและเป็นธรรม และอีกด้านหนึ่งในการพิจารณาพิพากษาของศาลนั้น หากศาลมีแนวทางการพิจารณาพิพากษาโดยมีอำนาจในการกำหนดค่าบังคับให้เพิกถอนการเลิกสัญญาทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้สัญญามีผลบังคับผูกพันกันต่อไปได้นั้น ย่อมส่งผลให้คู่สัญญาฝ่ายเอกชนได้รับการเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายได้มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการบริการสาธารณะของรัฐด้วยเช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากข้อสรุปที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียว ดังนี้

5.2.1 เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่โดยที่ในปัจจุบันพระราชบัญญัตินี้ได้มีบทบัญญัติที่ว่าด้วยสัญญาทางปกครองแต่อย่างใด ดังนั้น จึงเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหมวดที่ว่าด้วยสัญญาทางปกครอง

และเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในการเลิกสัญญาทางปกครอง ฝ่ายเดียวไว้ในหมวดดังกล่าว โดยมีหลักการรับรองเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียว โดยระบุเหตุผลความจำเป็น รวมถึงรูปแบบวิธีการของการใช้เอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองดังกล่าว โดยให้มีผลครอบคลุมสัญญาทางปกครองทุกประเภท ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวทั้งต่อคู่สัญญาฝ่ายรัฐและเอกชน ดังนี้

หมวด .. สัญญาทางปกครอง

...

“มาตรา .. คู่สัญญาฝ่ายรัฐมีเอกสิทธิ์ในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวได้ ในกรณีที่อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ หรือต่อประชาชน อันจำเป็นต้องป้องกันหรือขจัดเหตุดังกล่าว

การใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นหนังสือโดยระบุเหตุผลความจำเป็นไว้ด้วย”

5.2.2 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 โดยบัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายของคู่สัญญาฝ่ายเอกชนจากการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียวของคู่สัญญาฝ่ายรัฐไว้เป็นการเฉพาะ โดยกำหนดรับรองสิทธิในการได้รับการชดเชยความเสียหายในลักษณะที่เป็นทางเลือกนอกจากการฟ้องร้องคดีต่อศาล โดยให้สิทธิคู่สัญญาฝ่ายเอกชนในการยื่นคำขอให้ชดเชยความเสียหายในลักษณะเดียวกับการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 53 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกับกรณีการให้ความคุ้มครองเอกชนที่ถูกเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย อันจะเป็นหลักประกันการเข้าทำสัญญาของคู่สัญญาฝ่ายเอกชน ดังนี้

“มาตรา .. คู่สัญญาฝ่ายเอกชนที่ได้รับความเสียหายจากการใช้เอกสิทธิ์เลิกสัญญาทางปกครองของคู่สัญญาฝ่ายรัฐตามมาตรา .. มีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหาย โดยต้องร้องขอค่าทดแทนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่มีการเลิกสัญญา หรือใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง”

5.2.3 เสนอแนะแนวทางการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง โดยเห็นว่าหากศาลปกครองมีแนวทางในการพิจารณาพิพากษาโดยกำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจในการกำหนดค่าบังคับให้เพิกถอนการเลิกสัญญาทางปกครองหรือมีความหมายให้คู่สัญญาปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขในสัญญาต่อไป โดยถือว่าเป็นการกำหนดค่าบังคับให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของสัญญา ทั้งนี้ ตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ย่อมจะเป็นแนวทางการพิจารณาพิพากษาที่จะนำมาซึ่งการเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างแท้จริง ทั้งยังสอดคล้องกับสภาพของข้อพิพาท ซึ่งในบางกรณีคู่สัญญาฝ่ายเอกชนเรียกร้องที่จะให้มีการปฏิบัติตามสัญญาต่อไปอันเป็นการเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายที่เอกชนคู่สัญญามุ่งประสงค์มากกว่าการได้รับการชดเชยความเสียหาย

จากข้อเสนอแนะที่กล่าวมาข้างต้น หากได้มีการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายตามที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ตามหลักคิด ทฤษฎี และแนวทางตามกฎหมายของต่างประเทศตามที่ได้เสนอแนะแล้ว ย่อมจะเป็นการแก้ไขปัญหาและสามารถสร้างความชัดเจนในการใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในการเลิกสัญญาทางปกครองฝ่ายเดียว และการเยียวยาความเสียหายให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนจากการใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวได้มากยิ่งขึ้น และรวมถึงศาลปกครองซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หากได้มีการวางแนวทางหรือหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในเรื่องของสัญญาทางปกครอง โดยเฉพาะหลักกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในสัญญาทางปกครอง ย่อมจะทำให้เกิดความชัดเจนและเกิดพัฒนาการของระบบกฎหมายสัญญาทางปกครองต่อไป